

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Ivre Ac Potestate Romanorum Pontificum,
Imperatorum, Regum ac Episcoporum**

Alvarez Guerrero, Alfonso

Coloniae Agrippinae, 1586

VD16 A 2069

De pluralitate beneficiorum. c. xxxiiii.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63477)

eium egit: quia illud intelligitur de malitiosa negligetia, non autem de illa, quæ provenit ex meditatione divina, & sic ex leui, vel leuissima culpa. Horæ sunt census, seu debitum retentum à Deo in personas ecclesiasticas de suo patrimonio specialiter viuentes: quia sicut seruus ad tributum, sic viuentes de patrimonio Christi ad diuinum officium obligantur, Cardina. & docto. in Clemen. j. de celeb. Missæ. & ibi per Docto. videbis multa: & infra in isto Speculo, in titu. de pensionibus ecclesiasticis. & vide infra in titulo de sermone Episcopali, in §. de oratione. Et à quibus vitijs debeant esse immunes, qui in Episcopum sunt ordinandi, vide notabilem textum diui Gregorij, in c. cæce, & c. hinc, xlix. distinct.

DE PLVRALITATE BENEFICIORUM. Cap. XXXIIII.

SUMMARIUM.

- 1 Beneficiorum, quedam suprema, quedam duplicia, & quedam simplicia.
- 2 Quæ dicantur beneficia sine titulo.
- 3 De iure nemo duas supremas dignitates habere potest, est etiam contra ius canonicum, & contra vocem Domini est duopli-
sidere beneficia, & num. 4. 5.
- 6 Ex iusta causa Papa dispensare potest, & quæ sit iusta causa.
- 7 Possidens beneficium vnum, ex quo se honestè sustinere potest, accipiendo aliud mortaliter peccat.
- 8 Miraculum de quodam cancellario mortuo, qui multa retinebat beneficia, dum viueret.
- 9 Beneficiarius de redditibus ecclesiæ voluptuosè expendens, ad re-
stitutionem tenetur.
- 10 Residentia est de iure diuino, & num. 13.
- 11 In foro contentioso quæ pena imponitur plura beneficia possidenti.
- 12 Olim in curijs & dignitatibus dispensabant Episcopi.
- 14 Prælati ecclesiæ an licet beneficia, aut officia ecclesiæ consanguineis, & amicis conferre possint.

15 Dispensatio

15 *Dispensatio Papæ cadit super ius positiuum, non autem super ius diuinum aut mortale.*

Ad t euidentiā sciendum est, quod quāda sunt beneficia suprema, quādam duplicia, quādam simplicia. Suprema sunt Episcopatus, & superiora, in quibus non est dubium, quod assumendo secundum cum auctoritate Papæ, ipso facto vacabit primum; si sine auctoritate Papæ, utroque caret, de translat. c. quanto. Duplicia sunt dignitates inferiores personatus, & beneficia curam animarum habentia; in quibus assumendo pacifice possessionē secundi cum titulo, ipso facto vacat primum, de præben. c. de multa. Et in hoc casu, & in præcedenti solus Papa dispensat, nec valet consuetudo in contrariū, ut in c. de multa. Omnia verò alia beneficia sunt simplicia; & in istis an sint compatiblea, vel ne. i. an duo quis possit in simul retinere, distingue: quia aut quis tenet ea, non ut intitulata, sed ut simplicia beneficia; aliās velut commēdata: in quo casu talis non censetur clericus illius ecclesiæ, in qua intitulatus non est, licet beneficiatus ibi sit, ut nota. xxj. q. j. c. j. † Et voco beneficium sine titulo istos assessorios, pensio, narios, portionarios, prestimonarios, habentes altaria, vel capellas pro Missis defunctorum, c. pen. de cleri. non residentibus, c. significatum, de præben. & idem de habentibus possessiones ad vitam, c. possessiones, xvj. q. j. & c. quicunque, xij. q. ij. cum simili. & in hoc casu crederem aliquem de iure communi posse habere plures, maxime ubi aliās per se non sufficerent: nisi forte ex iure speciali esset prohibitus; puta privilegio, statuto, seu cōsuetudine. Sunt alia simplicia, & intitulata, sicut sunt ecclesiæ rurales sine cura, vel præbendæ alicuius ecclesiæ collegiatae, vel cathedralis, c. sanctorum, lxx. distinct. c. clericos, lxxj. distinct. c. clericus, xxj. q. j. † Itaque de iure nemo potest habere duas dignitates suprema, tex. in c. sicut, de excess. prælat. & per totum titulum de transla. præla. & notatur in c. mutationes, vij. q. j. nec possunt habere duo beneficia duplicia, ut cum cura duo beneficia retineri, ut notatur in cap. de multa,

multa, de præben. & in extrauaganti, execrabilis. Et nemo potest habere duas dignitates in diuersis ecclesijs, quia dignitates requirunt residentiam, & est contra rectum sermonem: gens enim scandalizatur, & murmurat de possidentibus multa beneficia. Nam cum sit contra ius naturale, & diuinum disponens vnam fore sponsam carnalem, & ita vna debet esse sponsa spiritualis. † Et etiam est contra ius canonicum: quod clarum est, ut hæc omnia notant doctores. in d. c. de multa. Et Panorm. in repeti. c. extirpanda. §. qui verò, de præben. Et in septima synodo dispositum est, ut in c. j. xxj. quæst. j. ubi dicitur: Clericus ab instanti tempore non connumeretur in duabus ecclesijs: negotiationis enim hoc est, & turpis lucri proprium commodum. Hoc enim statuit sancta vniuersalis ecclesia a spiritu sancto congregata in Concilio Chalcedonensi celeberrimo, ut in c. x. illius Concilij; ubi definitum est, non licere clericis duabus ciuitatibus ordinari. Itaque nemo potest habere, nec retinere duos Episcopatus, vel duas dignitates supremas, vel inferiores, nec duo beneficia curata, nec duo beneficia simplicia, si requirunt residentiam: nam sunt incompatibilia; quia vnumquodque beneficium institutum est pro officio. ita notanter Panorm. in c. cum iam dudum de præb. & in d. repetitione, §. qui verò, quia non est beneficium simplex, quod non requirat residentiam. Nam dicit Apostolus: Qui altari seruit, de altari vivere debet: si sic est iustum, ut qui ex altari viuit, altari seruiat, per locum conuersis. Et verba Apostoli sunt canonizata in c. cum secundum, de præben. licet sint aliqua beneficia, quæ a principio fuerunt instituta pro scholaribus, quæ de iure non requirunt residentiam, ut sunt præstimonja, ut dixi. † Et possidere duo beneficia est contra vocem Domini dictis, Lucæ xvj. Nemo potest duobus dominis seruire. Et Apostolus ad Romanos: Vnusquisque maneat in vocatione, qua vocatus est. Et in c. ij. xxj. quæst. j. (ut dixi) Concilium prohibet, ut nemo vocetur ad duas ecclesias: Nam si vnum beneficium sufficiat pro sustentatione, non debet aliud accipi ad propriam vtilitatem, & recipiens peccat mortaliter. Quia ibi est vitium ambitionis, & auaritia,

Et ne
filijs, qui
etum se
de possi
s natura
rualen
st contr
tant do
rpanda
positum
in instar
negoci
modum
ritu su
errimi
cere d
stest h
gnitati
nec du
am sur
nitiu
cludum
st bene
Nam d
ebet:
r loci
cum le
a prio
re no
i. + E
dice
Et h
ocatio
Conco
Nam
on de
s pec
auario
tia,

tiæ, occupando stipendium pauperum, & proborum viro-
rum. Et querendo victum aliorum inducunt diminutio-
nem cultus diuini; quod deterius est. ita notanter Panor.
in c. cum iam dudum, de præben. & in d. repetitione, §. qui
verò, Et de iure nullus Regularis potest tenere duos prio-
ratus, tex. in c. cum singula, de præben. in vj. & Clem. j. de
supplen. negligentia prælatorum. Et etiam dico, quòd ne-
mo potest possidere duo beneficia simplicia in vna eccle-
sia, text. & ibi docto. in c. literas, de concessio. præben. &
in Clem. si iuxta, de præben. + Sed dicunt, quòd ex iusta 6
causa Papa poterit dispensare: & causa quæ sit iusta, & ra-
tionabilis, est publica utilitas, vel necessitas ecclesiæ, aut
nobilitas, siue prerogatiua literarum. Ille enim generalis dis-
pensator, scilicet Papa, potest relaxare rigorem iuris com-
munis, & vniplura conferre beneficia, contemplato bono
publico, & ratione suadente (vt dixi) & hoc ad instar pa-
tris familias distribuentis, considerando conditiones per-
sonarum, vt in c. de multa, de præben. in fine. Totum ta-
men debet referri (vt dixi) ad publicum bonum: quia de
fidei dispensatore loquitur tex. Lucæ xij. Et ne decipian-
tur nobiles, vel literati credentes, quòd dispensetur cum
eis principaliter, quia sunt nobiles, aut literati: nam non
dispensatur, nisi quia interest vniuersali ecclesiæ, quòd no-
biles, aut literati constituentur in dignitatibus, præsumi-
tur enim, quòd ab eis multi venient fructus ad populum
Christianum. Itaque si nobiles, aut literati tot susciperent
beneficia, quòd ratione pluralitatis parum, aut nihil profi-
cerent fidelibus, talis dispensatio vocaretur dissipatio. Id è
esset, quando duo tantum susciperent beneficia, & in nul-
lo residerent postquam ex tali nobilitate, aut literis non
redundat utilitas ecclesiæ, & statui religionis, immò dam-
num; si viuunt ex altari, & non seruiunt altari. Nam quid
debet ecclesia Dei nobilium vanitati, vt patrimonio Iesu
Christi, quod flagellis, & sanguinis effusione quæsiuit,
eorum alar accipitres, educet canes, saginet equos? Quid
nempe debere potest pluribus alijs rusticorum filijs, qui
illicitis medijs plura occupant beneficia? quid deniq; ec-
clesia mater quantumuis peritissimis, ac literatissimis vi-

R

ri

ris debere iudicabimus, ut beneficiorum congeriem sui
ambitionis insatiabilem sitim extinguere debeat? Dic mi-
hi (quicumque tu es, quantumcunque tu polleas erudi-
tione) an eo solo, quod vigilias sustinueris, studioque vac-
ueris, tibi astricta est ecclesia Dei, ut te in statu grandis
pompa magna sustineat? Quid igitur tibi suades, eo quod
cogites tibi plura ecclesiae beneficia retinere, cum neque
vnius onera subeas? Aduerte quæso, quod literatis viris non
plura beneficia, sed maiora concedi sanxerunt canonici
iura. Si quædo verò, ut plura habeat beneficia, cum peritis
dispensare conceditur, fit ob ecclesiarum utilitatem. Quid
enim prodest ecclesiae sanctæ studium tuum, si id solū opor-
tur, ut plura occupes loca, in quibus possent plures eiden-
feruire, qui sufficienti peritia, & maiori charitate, seu vir-
tute iniuncta onera subirent? Quid prodest populo Chri-
stiano doctrina tua, si oves Christi tibi commissas im-
rito mercenario cum tenui salario pascendas committis
quantum hæc consuetudo obliet canonicis sanctis in-
7 tutis in isto capitulo aperte monstratur. † Est etiam al-
quorum Theologorum sententia, quod si quis possideat
vnum beneficium, ex quo se posset honeste sustentare, pec-
cat mortaliter recipiendo aliud beneficium, ita Panorm.
in cap. conquerente, de cler. non residen. & allegat glo-
c. dudum, ij. de electione, & vid. Ioannem de Lignano
tractatu de pluralitate beneficiorum, & vid. Bernardum
pisto. cclxxj. ad comitem Theobaldum. & vide sanctus
Thomam in Quodlibeto, ix. ar. xv. & ita Specula, in tra-
ctatu de modo Concilij celebrandi, in titulo, ne quis in
duabus præbendis intituletur: Vbi recitat, quod ista quo-
8 stio fuit determinata Parisijs, † & quidam magister in sa-
cris literis, qui tunc erat Cancellarius, non obtempera-
uit dictæ conclusioni, qui multa retinebat beneficia, licet
eum sæpè rogauerit Episcopus Parisiensis. Et deinde mor-
tuo dicto Cancellario, & Episcopo dicente officium pro
eo circa eius sepulchrum, cum diceret, De profundis; ap-
paruit ei quædam umbra, quæ voce clarissima dixit, Ne o-
res pro me, qui sum condemnatus; quoniam nolui credere,
quod esset peccatum mortale possidere plura beneficia. Ita

que in tali casu non erit tutus quoad Deum, is, cum quo dispensatur, vt per Panorm. in c. extirpanda, §. qui verò. & in d. c. de multa, & in c. per venerabilem, qui filij sint legit. & notatur in c. consequens, xj. q. iij. tenet Anto. in d. c. de multa; & ibi Anchar. Cardi. Ioan. And. Henri. Et quia aliqui dubitant, si quis potest de iure communi possidere duo beneficia simplicia in diuersis locis de stricto iuris rigore? dico, quòd non, per prædicta: nec est in iure fundamentum validum, quòd possit tenere duos titulos vniformes: quia sicut qui altari seruit, de altari viuere debet, ita per locum a conuersis, qui de altari viuunt, altari debet seruire (vt diximus.) Et decimæ sunt purè spirituales ratione finis, & obiecti, quia connexæ sunt officio ecclesiastico: quoniam Dominus ordinauit, eos, qui Euangelium enuntiant, de Euangelio viuere. Et beneficium ecclesiasticum est ius recipiendi sustentationem ratione officij, & seruitij, non aliter, quia sicut dignus est operarius mercede sua, vel cibo suo, Matth. x. & Luc. x. sic, vt dixi, qui non laborat, non manducabit. Ideo beneficium ecclesiasticum est de iure diuino, quia dignus est operarius mercede sua, dixit Dominus, vt dixi, Matth. x. Luc. x. Et vnusquisq; titulus beneficij requirit residentiam, & seruitium, vt probatur in c. j. de celebra. Missar. & in c. fina. de rescript. li. vj. quia, vt ibi dicunt docto. beneficium datur propter officium, & notant docto. in c. relatum, & in c. pen. de cler. non residen. etiam per totum titulum. Dato hoc pro constan- ti, impossibile est residere, & residendo seruire in duobus locis: quia est contra principium naturale, vt pater ad sensum. probatur in c. sanctorum. lxx. distinct. vbi pluralitas beneficiorum prohibita est per hæc verba: Omnino autem in duabus ecclesijs aliquem intitulare non liceat. Hoc etiam improbat Toletanum Concilium, vt in c. vno. x. q. iij. vbi dicitur: Sed & hoc necessarium instituiere duximus, vt plures ecclesiæ vni nunquā committantur presbytero: quia solus per singulas ecclesias nec officium valet perfoluere, nec rebus earum curā impendere. Confirmatur hoc, notādo verba Iustini in l. nemo, C. de assessori. dum dicit: Nec enim facile credendū, duabus necessarijs

R 2

rebus

rebus vnum sufficere, & etiam probatur in c. quia in ta-
tum, & in c. cum non ignores, de praben. Et quod dictum
est, etiam ratione fundatur, quia ius reprobat inhabili-
text. in c. ij. de institut. cum simili, & in c. super inordinan-
ta, de praben. nec est inhabilis, si ius non inhabilitat. Er-
impossibile est de iure communi tenere duo beneficia,
quem intulari in pluribus titulis ecclesiasticis, ita Panor.
allegando Innocen. in c. clericus, de cler. non residentibus.
ministri iuxta facultatem ecclesie instituuntur, c. j. & in
instit. c. cum. M. de consti. Debet ergo titulus ad victum
honestum, & necessarium ministri sufficere: et si illud
ficiat, non querat multiplicationem titularum: quia non
querit victum aliorum ministrorum, & querit diminutionem
cultus diuini: & hæc omnia abhorrent iura. & adde
ad ea, quæ diximus in c. vj. supra in isto Speculo, ubi
diximus, quod tam Episcopi, quam clerici, sunt tantum
vsuarij. Ideo optimum esset, quod iudices spirituales pre-
penderent contenta in isto capitulo, cum confiteatur per-
sonæ ecclesiasticæ fruētes redditibus, & patrimonio. Clau-
sti: quia sacerdoti viuere de altari permissum est, non
xuriari. Ita Panor. in c. fina. de peculio clerici. & ibi re-
9 Archidia. dicentem: † Si beneficiatus expendit de red-
tibus ecclesie voluptuose, tenetur ad restitutionem. quæ
nota bene. Et ecclesia habet ius vendicandi omnia quæ
ta de bonis ecclesie post mortem clerici. Habent ergo Ep-
scopi, & clerici liberam administrationem ad dispensan-
nem fructuum beneficii in bene dispensando, vt per
nor. in c. cum esset, de testamen. Itaque ego crederem, opi-
nionem Archidiaconi verissimam, quam ponit in c. sta-
tum, §. assessorum, de rescript. in vj. quæ habet, quod co-
ricus non est usufructuarius. & videtur hoc sentire Inno-
centia, & qual. c. indecorum. Et vide Ioan. de Lignano in
elegantissimo tractatu de pluralitate beneh. vbi multa
10 prima dixit. † Residentia est de iure diuino, vt dixi in c.
lxvj. infra in isto Speculo. & in c. singula, lxxxix. distin-
dicitur: Vni ipsi duo non committantur officia: sicut e-
nim varietas membrorum per diuersa officia & robur cor-
poris seruat & pulchritudinem representat; ita varietas

personarum per diuersa nihilominus distributa officia, & fortitudinem, & venustatem sanctæ ecclesiæ Dei manifestat. Et sicut indecorum est in corpore humano, vt alterū membrum alterius fungatur officio; ita nimirum noxiū, simulque turpissimum est, si singula eorum mysteria personis totidem non fuerint distributa, vt Gregor. scribit omnibus Episcopis in d. c. singula. & vide in c. ad hoc etiā, xcix. distinct. vbi dicitur, quod graduum, & ordinum distributio ecclesiæ vnitatem conseruat, ideo non vni personæ plura committenda sunt. Et legitur in Leu. c. xvij. Solis filijs Leui pro ministerio, quo seruiunt mihi in tabernaculo fœderis, dedi omnes decimas filiorum Israelis in possessionem, & solis filijs Leui in tabernaculo seruientibus, & portantibus peccata populi.

De pluralitate beneficiorum scribere volui, licet nostris temporibus infelicibus non modo non iudicatur criminofum, verū is sapientior habetur, maioriq̃ dignus honore, qui plura beneficia aggregare, & acquirere sciuerit; licet hoc perniciosissimum Christianæ Reipublicæ, ecclesiæque vniuersalis statui, animarumque salutis fore cepteo, idque rationi naturali obuiare, ac salutis ecclesiæ, constitutionibusque, plurimumque sanctorum Doctorum opinionibus contradicere. Quid enim ratio, ni naturali aduersum magis, quā quod vnus, & idem homo varia ecclesiæ stipendia in varijs, & distantibus saepe locis, & quibus varia incumbunt onera, in se ipsum suscipiat? Quæ est enim humana respublica, quæ suos iudices, rectores, tabelliones, & alios officiales stipendijs in absentia frui, & vagari permittat? Sola domus Dei, ecclesia sancta, tali inordinatione suo priuatur ministerio, ac debitis fraudatur obsequijs. Et aduertat quæso religio audientium, quia vitra opiniones gratium, & singularium virorum, & vitra statuta, & decreta sanctorum Patrum, in ista materia miracula quædam referuntur, vt dixi in c. sexto, quæ quidem à Christiano viro non contemnenda sunt. Nec enim salus æterna propter delicatorem victum, & ornatiorem vestitum, seu ampliorem familiam postponenda est. Relicta igitur animæ poena supremo iudici mortuorum,

tuorum, atque viuorum, † pœna, quæ se offert in foro
 tentioso, est, quod habens plura beneficia, quam uis sim-
 cia, quorum vnum sufficit per se ad vitam beneficiati,
 test legitime altero priuari, c. conquerente, de cler. non
 fiden. secundum Abb. ibi, & nunquam est obliuioni
 dendum. Et pro hoc vide bonam gloss. in c. dudum, in
 verbo, intitulatam, de electio. quæ dicit, sine peccato ma-
 tali non potest quis tenere plura beneficia, quando al-
 rum per se sufficit. Tu limita, vt notatur per Inno. in
 c. cum iam dudum, de preben. nisi fuerint ipsi collata non ra-
 one sui, sed propter utilitatem ecclesiæ; vt quia est huius-
 industrius, bonæ famæ, & conscientie. An autem ex-
 setur propter aliquam causam? credo, quod non, quia
 Deum, si fructus beneficiorum conuertit in causam
 piam, ita Abbas in d. c. conquerente. & vide eundem
 bat. in c. de multa, de preben. & vide supra in titulo de
 ris canonicis, ubi optima videbis. Dixi superius, quod
 neficium ecclesiasticum est de iure diuino, & verum
 Et Papa diuisit bona ecclesiastica, & ordinauit titulos,
 ordinauit, quia Dominus ordinauit, eos, qui Euangelium
 enunciant, de Euangelio viuere, vt dixi. Ideo est sine
 vendere titulum beneficii. Item in c. de multa, de preben.
 statutum fuit per ista verba, Quicumque receperit aliquod
 beneficium curam habens animarum annexam, si prius
 aliud beneficium habeat, eo sit ipso iure priuatus: & si
 illud retinere contenderit, etiam alio spoliatur. Et
 rius decernit text. idem esse in personatibus. Fuit et
 extenta pœna ista per iura Sexti, & Clementinarum,
 mo ad regulares dignitates, vt in c. cum singula, de pre-
 ben. in vj. secundo, ad prioratus, vt in Clemen. j. de
 plen. neg. prelat. Itē ad vicarias perpetuas ecclesiarum
 rochialium, vt in Clemen. vna, de officio vicarij. Et
 cui conferantur duo curata simul, & semel, tunc datur
 bi optio, secundum Abb. ibi, licet alij tenuerint, quod
 valeat collatio. Pœna verò ista vacationis beneficii
 vendicat sibi locum, nisi post habitam possessionem per-
 ficam secundi beneficii. Sed hæc pœna dicti cap. de mu-
 ta, nouissime aucta est per Ioannem xxij. in extrauagan-

Execrabilis, sub tit. de præben. in §. qui verò. Et quod durius est, reputatur inhabilis ad sacros ordines suscipiendos, & ad habendum quodcunque beneficium ecclesiasticum; quas duas pœnas inhabilitatis ad ordines sacros, & ad beneficium incurrit ipso facto. Ideo ne despiciant Abbates nostri temporis, quia multum errant habentes istas ecclesias in commendam, seu gubernationem, qui debent tenere ecclesias illas in priori statu, nec diminuerè cultum diuinum solitum. & ex fructibus superextantibus, deductis expensis pro statu solito, debent sustentari. ad hoc vide Inno. in c. pastoralis, de priuileg. vbi dicit, quod si religiosis conceditur aliqua ecclesia, vt conuertant fructus illius in proprios vsus, intelligitur concessio facta modo prædicto, vt scilicet ecclesiam teneant in priori statu: quia non est verisimile, quod Papa fecerit concessionem in præiudicium diuini cultus. Fortius ergo prædicta interpretatio debet habere locum, quando ecclesia conceditur Cardinali, vel alteri in commendam, vel gubernatione, vt prædixi. ita Panorm. in c. querelam, de electione, & ex supradictis in isto capitulo bene fundatur. Et de pluralitate beneficiorum vide fratrem Dominicum de Soto in illo suo doctissimo libro de iusti. & iure, folio 262. colum. iij. Et de plural. benefi. vide Card. in Clemen. gratiæ, de rescrip. vbi multa dixit, & vide Marianum in sua repetitione, in c. de multa, de præben. & vide Felin. in c. dilectus, j. de simo. Et de ista materia dixi multa in libro de generali concilio indicendo iam in lucem edito anno Domini 1544. Et de pluralitate benefi. vide Cardina. sancti Sixti in c. sanctorum, lxx. distinct. & ibi etiam dixit multa circa residentiam personalem. Et de pluralitate benefi. vide eundem Cardina. in c. singula, lxxxix. dist. vbi dicit, quod habere simul plura beneficia, quorum vnum sufficit, est illicitum prohibitione iuris communis, & diximus etiam supra in isto c. Ex quibus omnibus patet, quod tam iure naturali, quam humano sit prohibitum, plura simul habere beneficia, aut officia, vt iam latè diximus. Sed nihilominus propter aliquas particulares circumstantias interuenientes, aut ex parte beneficiorum, aut ex parte ecclesiarum, aut ex parte

te personarum potest contingere, quod bonum sit, vnde
habere plura beneficia, & sit licitum, & honestum, &
ximè cum per eum, qui præest, & habet huiusmodi
cumstantias ponderare, cuiusmodi est Papa, dispensan-
nam habere plura beneficia simul, licet absolute sit
lum, non tamen est simpliciter malum, & secundum
lum, vti nullo casu possit bene fieri: quia non tollit
nis. potest enim beneficiatus doctus, vel nobilis per
eminens ministrare per se, vt superius diximus aucto-
te Papæ, dummodo iusta ex causa fiat: & non est acce-
personarum, si non seruentur æqualia in personis æqu-
bus. Vnde quando conditio alicuius personæ requiritur
rationabiliter aliquid in eo obseruetur, non est per-
rum acceptio, si sibi specialis aliqua gratia fiat. Sed di-
12 satio non fiat passim, & indiscretè, † quoniam olim
ris, & dignitatibus dispensabant Episcopi: sed hoc
tum fuit propter indiscretas, & stultas dispensationes
piscoporum. Vnde nec Papa debet dispensare, nisi
iusta ratio postulet. Vnde Bernardus ij. lib. de conside-
Augenium, ipsum a loquens inter cætera ait: Non
tam rudis, vt ignorem positos vos dispensatores, sed
dificationem, non in destructionem. Vbi necessitas
excusabilis dispensatio est: vbi utilitas prouocat, dis-
satio laudabilis est: utilitas, dico, communis, nõ pro-
Nanque nihil horum est non planè fidelis dispensatio
crudelis dissipatio est. Hæc Bernardus. Itaque dispen-
facta in pluralitate beneficiorum sine causa iusta nõ
cusat eum, cum quo fit dispensatio quoad Deum, vt
Cardi. sancti Sixti in d. c. singula, vbi multa dixit. Et
iure etiam diuino, vt dixi in illo capitulo, est residentia
13 cerdotij: † & de nouo dico, quod residentia est de
diuino; quia Dominus ordinauit, eos, qui Euangelium
nuntiant, de Euangelio viuere: quia dignus est operari
mercede sua, vel cibo suo, Matth. x. & Luc. x. & Aposto-
xit: Qui non laborat, non manducet. Itaque residenti-
bentur fructus de iure diuino, & non residenti sine ma-
ma, & necessaria causa nihil debetur: & habens plurali-
tem beneficiorum non potest residere, vt dixi supra, & in

Atus non debentur, nisi residenti, & seruienti. Ideo ex superius dictis in isto c. constat, prohibitam esse de iure diuino pluralitatem beneficiorum. Considerate benè, & quod beneficium ecclesiasticum est ius recipiendi sustentationem ratione officij, & seruitij; quia dignus est, vt dixi, operarius mercede sua. Itaque beneficia ecclesiastica sunt de iure diuino, vt multoties dixi, & Papa constituit dignitates, & diuisionem, vthodie sunt, sed Dominus, vt iam dixi, ordinauit, eos, qui Euangelium enuntiant, de Euangelio viuere: & dedit Leuitis decimas, qui in sacratio ministrabant: vt qui altari seruit, de altari viuat, vt pluries diximus, & videbis c. lxxvj. infra in isto Speculo.

† Prælatus ecclesiæ an possit licite conferre beneficia, 14 aut officia ecclesiæ consanguineis, & amicis, quamuis idoneis, magis idoneis postpositis? dic secundum Thom. quod libe. iij. Aut consanguineus prælatus, & amicus est æque idoneus, sicut alius extraneus, aut minus idoneus. Si æque idoneus, sit ista conclusio: quod prælatus potest suum consanguineum, aut amicum præferre. probatur secundum ordinem rectum charitatis. Homo plus debet diligere sibi magis coniunctos, sed his, quos magis ex charitate diligimus, magis debemus prouidere, vnde eorum meritum crescat. Cum igitur ex bona ecclesiæ dispensatione, sue administratione crescat meritum benè administrantis, videtur, quod prælatus magis debeat suis, quam extraneis, cæteris paribus, prouidere. Dicit sanctus Thom. hoc esse verum, nisi forte ex hoc scandalum oriatur, vel aliqui exinde malum exemplum accipiant, vt probabiliter præsumi possit, quod alij prælatus hoc exemplo inducantur ad dandum suis consanguineis, etiam minus dignis. Patet etiam veritas præfate conclusionis ideo, quia ex quo nihil deperit vtilitati ecclesiæ prouidendo sic consanguineo, cum æque idoneo prouideatur; licitum est circa hominis prouisionem etiam amori naturali satisfacere, qui non est contrarius charitati, sed magis charitate conformatur. Et hoc significatur Genes. xlvij. vbi Pharao dicit ad Ioseph: De fratribus tuis, si nosti eos viros industrios, constitue eos magistros pecorum meorum. Si verò consanguineus præ-

prælati sit minus idoneus, tunc est conclusio, quod prælati
 tus non debet eum præficere ad curam ecclesiæ, postposito
 meliori. Et hanc conclusionem probat S. Tho. duplici
 ratione. Primo quidem, quia videtur esse contra fidelita-
 tem, quam in bono dispensatore Deus requirit. Non enim
 fideliter faceret negotium alicuius domini, qui posset rem
 eius meliorare, si hoc prætermitteret, ut suis consanguineis
 satisfaceret. Secundo, quia hoc videtur ad personarum ac-
 ceptionem pertinere, quæ consistit in hoc, quod aliquis
 accipit personam, quæ non facit ad negotium: sicut si al-
 quis daret sententiam pro aliquo, quia dives est, & non quia
 iustitiam habet; quæ est conditio faciens ad negotium. Et
 se autem consanguineum non aliqua conditio est perti-
 nens ad curam ecclesiæ, quæ non obtinetur iure sanguinis
 sed diuino munere. Effet autem conditio faciens ad nego-
 tium circa dispensationem patrimonialium bonorum. Vo-
 de si Episcopus de patrimonialibus bonis magis provideat
 suo consanguineo minus idoneo, non est acceptio perso-
 narum. Sed si ratione consanguinitatis magis provideat
 ei de patrimonio Christi, non caret vitio acceptionis per-
 sonarum, quam August. dicit in ecclesiarum gradibus
 dispensandis interuenire, exponens illud Iac. ij. Nolite
 personarum acceptione habere fidem Domini nostri Iesu
 Christi. D. Hieronymus etiam dicit, ut habetur viij. q. i.
 c. Moyses; Extraneus ex alia tribu à Moyse eligitur, ut si-
 nificaret principatû in populos non sanguini deferendus
 esse, sed vitæ; at nunc cernimus plurimos hanc rem bene-
 ficio facere, ut non quarant in ecclesia columnas erigere,
 quos plus cognoscant ecclesiæ prodesse, sed quos vel ipse
 amant, vel quorum sunt obsequijs delinuti, vel pro quibus
 maiorum quispiam rogauerit. hæc ille. Sed nota, ut alius
 dixi, quod Ambrosius in lib. de officijs, transumptiuè
 c. est probanda, lxxxvj. dist. dicit: Proximos seminis tui
 despicias, si egere cognoscas; melius est enim, ut ipse sub-
 uenias tuis, quibus pudore est ab alijs sumptum deprecere,
 non tamen, ut illi ditiores fieri velint, ex eo, quod tu po-
 tes conferre inopibus, de hoc vide in sermone Episcopali.
 §. de elemosyna, infra in hoc Speculo. Mortale autem pec-
 catum

catum in huiusmodi pluralitate interuenit, quando non propter rationabilem causam obrinet quis multa beneficia, quia vnus occupat loca multorum, alij autem esuriunt: itaq; est notabile damnum clericorum bene meritorum in illis partibus, vbi sunt hæc beneficia, quia deberet ex his beneficijs & honorari, & pasci. Nec excusatur peccatum mortale propter dispensationem Papæ, vt dixi, sine rationabili causa: quoniam dispensatio Papæ cadit superius posituum, & non superius diuinum, aut mortale: pluralitas autem beneficiorum sine rationabili causa est contra ius diuinum, & mortale, quo communia ecclesiæ bona distribui iuste debent partibus ecclesiæ. Nec obstat, quod beneficiola plura dicuntur licite dari vni: quia beneficiū adeo tenue, quod non sufficit ad sustentandū ministrum, non est beneficium nisi imperfecte: & ideo de his minimis fit, vt melius fieri potest. Propterea qui hæc paruipendit, quia sic cōmuniter à multis fit, & quia sorte Papa dissipando disposuit, non est absolendus. ita doctissimus Caietanus in sua Summa, folio 45. in libro meo. vbi dicit etiam: Peccatum quoq; est beneficij ecclesiastici prouentus male expendere, vt si inde datur propinquos, aut in pompis, & luxibus expendit; quia non dominus, sed dispensator est; & debet primo sui, deinde ecclesiæ, & propinquorum indigentium curam gerere, non vt diuites fiant, sed ne indigeant, & ibi in folio 42. dicit: In beneficio de iure requirente residentiam peccatum est sine rationabili causa non residere, pro quanto damnum infert animarum; infert enim contrarium naturali iustitiæ, qua tenetur ipsemet ex suscepto officio gerere ouium Christi curam, quæ sine residentia non potest haberi, vt debet. est etiam contra debitam charitatem Christi. Nam amoreius non est apud eum, qui paruipendit, quæ maxima sunt Christi, salutem animarū sibi commissarum. Excusare tamen potest absentiam sine rationabili causa à mortali imperfectio actus, vel propter paruitatem damni, vel propter paruitatem temporis, & si quid est huiusmodi. Hæc ille. Et in interrogationibus præambulis confessor diligenter interrogabit ecclesiasticos, si prudens est in sacramento poenitiæ,

eccle-

ecclesiasticos dico, qui derestabilem abufum habent possidendi plura beneficia absque rationabili causa, confidentes in bullis scriptis. Et prædicendum est eis, Prouide primum, vt sit tuta conscientia tua, & hoc, vt dixi, in interrogationibus præambulis ad confessionem, ante confessionem. Et hoc, vt non possit pœnitens conqueri dicendo; tu voluisti audire, & scire facta mea. Ita Caietanus in Summa, folio 382.

DE IMMUNITATE, ET LIBERTATE ecclesiastica. Cap. XXXV.

SVMMARIVM.

- 1 Clerici à iurisdictione laicorum de iure diuino exempti sunt.
- 2 Nulla dignitas secularis similis est sacerdotio.
- 3 Clericus mendicare non debet.
- 4 Clericorum alij coniugati sunt, alij non.
- 5 De omnibus ecclesiarum, & clericorum privilegijs, remissum.
- 6 Enormia delicta quæ, & quot sunt.
- 7 Immunitas ecclesiastica quæ sit.
- 8 De proprio patrimonio non tenetur aliquas gabellas, vel portoria soluere.
- 9 Anteneatur ecclesia pro possessionibus sibi collatis soluere collectas, seu alia onera, quæ ante collationem soluebantur.
- 10 Clericus habens communia cum fratre laico an soluere tentatur collectas, & similia.
- 11 Quædam privilegia à Deo concessa sunt, quædam ab homine.
- 12 Privilegia multa sunt à Papa concessa: item & ab Imperatore.
- 13 Casus, in quibus injicientes manus in clericum, non incurrunt excommunicationis pœnam.
- 14 Episcopus clericum suum repetere potest, vbi ab alio detinetur.
- 15 Detinens clericum incidit in sacrilegij crimen.